Wymagania edukacyjne

Język polski

Klasa 4

Ocena niedostateczna

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań koniecznych przewidzianych na ocenę dopuszczającą.

Ocena dopuszczająca

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który wykonuje pracę przy wsparciu nauczyciela, na podstawie wzoru lub szczegółowej instrukcji.

1. Komunikacja.

Uczeń:

- słucha krótkiej wypowiedzi i reaguje na nią;
- tworzy krótkie wypowiedzi ustne i pisemne zgodne z podstawową intencją;
- rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- formułuje prostą prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie lub powiadomienie;
- przedstawia się i podaje podstawowe informacje o swoich doświadczeniach lub zainteresowaniach;
- rozpoznaje sytuację oficjalną i nieoficjalną;
- używa podstawowych form powitania, pożegnania, prośby, podziękowania i przeprosin;
- nazywa podstawowe emocje, np. radość, smutek, złość, strach;
- rozpoznaje podstawowe komunikaty niewerbalne, np. uśmiech, gest odmowy, sposób patrzenia;
- wskazuje nadawcę i odbiorcę prostego komunikatu;
- rozpoznaje prostą intencję nadawcy.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- rozpoznaje utwór literacki, komiks, przedstawienie teatralne i dzieło plastyczne;
- przedstawia krótko swoje wrażenia po przeczytaniu lub obejrzeniu tekstu kultury;
- wskazuje temat krótkiego tekstu;
- wymienia głównych bohaterów, miejsce i najważniejsze wydarzenia;
- opowiada z pomocą nauczyciela o przebiegu wydarzeń;
- odróżnia autora od bohatera utworu;
- rozpoznaje narratora jako osobę opowiadającą o wydarzeniach;
- odróżnia fikcję od rzeczywistości;

- wskazuje proste elementy realistyczne i fantastyczne;
- rozpoznaje baśń, legendę, opowiadanie i komiks;
- rozpoznaje dialog;
- rozpoznaje wers, strofę, rym i refren;
- wskazuje proste informacje wyrażone wprost;
- przy pomocy nauczyciela rozpoznaje pouczenie w znanej baśni;
- czyta głośno krótki, wcześniej przygotowany tekst;
- posługuje się wybranymi pojęciami: tekst, fikcja, bohater, narrator, świat przedstawiony, baśń, legenda, opowiadanie.

3. Świadomość języka.

Uczeń:

- rozpoznaje w prostych przykładach rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówek;
- odróżnia wyrazy odmienne od nieodmiennych;
- wskazuje przymiotnik jako określenie rzeczownika;
- wskazuje przysłówek jako określenie czasownika;
- przy wsparciu określa liczbę, rodzaj lub przypadek rzeczownika;
- rozpoznaje osobę, liczbę i czas czasownika w typowych przykładach;
- stosuje najczęściej używane formy czasu teraźniejszego, przeszłego i przyszłego;
- buduje proste zdania pojedyncze;
- odróżnia zdanie od równoważnika zdania;
- wskazuje orzeczenie w prostym zdaniu;
- z pomocą wskazuje podmiot;
- odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego;
- rozpoznaje wypowiedzenie oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe;
- wymienia we właściwej kolejności litery polskiego alfabetu;
- dzieli wyrazy na sylaby;
- dopasowuje wyrazy bliskoznaczne lub przeciwstawne;
- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia;
- stosuje kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzenia;
- podejmuje próbę stosowania poznanych zasad pisowni wyrazów z *ó*, *u*, *rz*, *ż*, *ch*, *h*;
- poprawia wskazane błędy przy pomocy nauczyciela.

4. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń:

- uzupełnia prostą notatkę ciągłą, tabelę lub schemat;
- odpowiada na pytania do przeczytanego lub wysłuchanego tekstu;
- z pomocą innych układa kilka pytań do tekstu;

- porządkuje punkty prostego planu ramowego;
- zapisuje według wzoru zaproszenie, prosty przepis, wiadomość;
- zna podstawowy układ listu tradycyjnego;
- opowiada w kilku zdaniach o zdarzeniu lub przeczytanym tekście;
- układa przedstawione wydarzenia w kolejności;
- opisuje w kilku zdaniach przedmiot, miejsce, krajobraz, postać lub zwierzę;
- wymienia podstawowe cechy bohatera;
- opisuje ilustrację, stosując proste słownictwo;
- wyraża opinię na dany temat i podejmuje próbę jej uzasadnienia;
- tworzy krótkie opowiadanie odtwórcze;
- wydziela w tekście wstęp, rozwinięcie i zakończenie zgodnie ze schematem wypowiedzi.

5. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości.

Uczeń:

- wymienia przykłady wartości, np. dobro, prawdę, sprawiedliwość, wolność lub piękno;
- wskazuje wartości, o których mowa w prostym tekście kultury;
- rozpoznaje zachowanie pozytywne i negatywne;
- podejmuje pracę w parze lub grupie;
- wykonuje proste zadanie przydzielone w projekcie;
- nazywa własne emocje;
- wskazuje, co wykonał dobrze, a co sprawiło mu trudność.

6. Elementy edukacji medialnej.

Uczeń:

- z pomocą wyszukuje informacje w słowniku, encyklopedii, czasopiśmie, katalogu lub na wskazanej stronie edukacyjnej;
- odróżnia fakty od opinii;
- rozpoznaje reklamę;
- wymienia podstawowe zasady netykiety.

7. Praktyki lekturowe.

Uczeń:

- podejmuje próbę czytania wskazanych tekstów;
- nazywa swoje pierwsze wrażenia po przeczytaniu lektury;
- wskazuje bohatera utworu i wydarzenie, które zapamiętał;
- uczestniczy w rozmowie o przeczytanym utworze;
- rozpoznaje film, teatr, malarstwo, rzeźbę, muzykę i komiks jako różne dziedziny sztuki.

8. Doświadczenia edukacyjne.

Uczeń:

- uczestniczy w wydarzeniu kulturalnym organizowanym przez szkołę;
- podejmuje proste zadanie podczas przygotowywania spektaklu, słuchowiska lub scenki;
- z pomocą innych wykonuje elementy projektu związanego z lekturą;
- uczestniczy w grupowym działaniu promującym czytelnictwo.

Ocena dostateczna

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto podejmuje pracę w typowych sytuacjach na ogół samodzielnie.

1. Komunikacja.

Uczeń:

- uważnie słucha rozmówcy i odpowiada na jego wypowiedź;
- uczestniczy w rozmowie dotyczącej codzienności, doświadczeń, zainteresowań lub lektury;
- formułuje wypowiedzi zgodne z intencją;
- świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- dostosowuje sposób wypowiedzi do sytuacji oficjalnej lub nieoficjalnej;
- przedstawia się, prosi, odmawia, wyjaśnia, powiadamia i podejmuje próbę przekonywania;
- nazywa własne emocje i potrafi je wyjaśnić;
- tworzy prostą wypowiedź o uczuciach;
- stosuje formy grzecznościowe;
- wyraża swoje stanowisko w rozmowie;
- w prosty sposób uzasadnia swoją opinię;
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę;
- rozpoznaje intencję nadawcy;
- posługuje się pojęciami: komunikacja, nadawca, odbiorca, grzeczność językowa.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- rozpoznaje swoistość utworu literackiego, spektaklu teatralnego, dzieła plastycznego i komiksu;
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- określa temat i główną myśl tekstu;
- odróżnia fakty od opinii;
- wyjaśnia podstawową funkcję dialogu;
- nazywa swoje reakcje czytelnicze;
- odróżnia autora od osoby mówiącej;

- wskazuje narratora;
- opowiada o wydarzeniach fabuły;
- ustala ich kolejność;
- wskazuje i wyjaśnia elementy realistyczne oraz fantastyczne;
- odczytuje pouczenie baśni;
- nazywa elementy świata przedstawionego: czas, miejsce, bohaterów i wydarzenia;
- wyraża opinię o postaci lub wydarzeniu;
- odnosi zachowanie bohatera do systemu wartości;
- odróżnia znaczenie dosłowne od przenośnego;
- wyszukuje informacje wyrażone wprost i proste informacje wyrażone pośrednio;
- odczytuje informacje zawarte w komiksie, fotografii, plakacie i materiale cyfrowym;
- rozpoznaje epitet, porównanie, metaforę i wyraz dźwiękonaśladowczy;
- czyta tekst głośno i cicho ze zrozumieniem;
- uwzględnia podczas czytania podstawowe znaki interpunkcyjne;
- identyfikuje baśń, legendę, opowiadanie i komiks.

3. Świadomość języka.

Uczeń:

- rozpoznaje rzeczownik, przymiotnik, czasownik, przysłówek i spójnik;
- stosuje poprawne formy rzeczownika, przymiotnika i czasownika w typowych przykładach;
- określa osobę, liczbę, rodzaj i czas czasownika;
- poprawnie stosuje podstawowe formy czasownika w czasie teraźniejszym, przeszłym i przyszłym;
- rozróżnia formy męskoosobowe i niemęskoosobowe w typowych przykładach;
- określa przypadek, liczbę i rodzaj rzeczownika;
- określa przypadek, liczbę i rodzaj przymiotnika;
- rozpoznaje przymiotnik jako określenie rzeczownika;
- rozpoznaje przysłówek jako określenie czasownika;
- poprawnie zapisuje zakończenia bezokoliczników;
- tworzy poprawne zdania pojedyncze;
- celowo używa wypowiedzeń oznajmujących, pytających, rozkazujących i wykrzyknikowych;
- wskazuje podmiot i orzeczenie;
- dobiera właściwy znak interpunkcyjny na końcu zdania;
- wyjaśnia znaczenie wyrazu na podstawie kontekstu;
- posługuje się alfabetem i słownikiem ortograficznym;
- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne;
- rozpoznaje wyraz wieloznaczny;

- stosuje poznane reguły pisowni *ó*, *u*, *rz*, *ż*, *ch*, *h*;
- wykorzystuje wymianę głosek w wyrazach pokrewnych;
- zapisuje poznane wyrazy z *ó* i *ż* niewymiennym;
- rozpoznaje różnicę między spółgłoską twardą a miękką;
- stosuje zasadę zapisu *ch* i *rz* po spółgłoskach w poznanych przykładach;
- zapisuje poznane wyrazy rozpoczynające się cząstkami *ża-*, *żo-*, *żu-*, *ży-*;
- poprawnie zapisuje poznane wyrazy z cząstkami *-ów*, *-ówka*, *-ówna*, *-uś*, *-unek*, *-ura*;
- w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego.

4. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń:

- uzupełnia notatkę ciągłą, tabelę, schemat lub plan;
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego lub przeczytanego tekstu;
- formułuje pytania do tekstu;
- sporządza ramowy plan odtwórczy;
- tworzy według poznanych zasad przepis, zaproszenie;
- pisze list tradycyjny i wiadomość elektroniczną;
- opowiada przebieg wydarzeń w kolejności chronologicznej;
- opowiada o przeczytanym tekście;
- formułuje opinię na temat codzienności, lektury lub otaczającej rzeczywistości;
- uzasadnia opinię za pomocą argumentu lub przykładu;
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać i zwierzę;
- stosuje poprawne formy rzeczowników i przymiotników;
- wskazuje cechy charakteru bohatera na podstawie jego zachowania;
- opisuje budowlę, ilustrację lub plakat;
- tworzy opowiadanie z dialogiem;
- rozumie rolę akapitu i stosuje go w typowej wypowiedzi;
- wykorzystuje pojęcia: opinia, opis, opowiadanie, list tradycyjny, list elektroniczny, akapit, wstęp, rozwinięcie, zakończenie.

5. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości.

Uczeń:

- rozpoznaje w tekstach kultury dobro, prawdę, sprawiedliwość, wolność i piękno;
- wskazuje wartości ważne dla siebie;
- odróżnia zachowania wartościowe od zachowań niezgodnych z wartościami;
- wskazuje wartości będące podstawą rodziny, klasy, szkoły lub małej ojczyzny;
- określa swoją rolę we wspólnocie;

- angażuje się w pracę grupową;
- wykonuje przyjęte zadanie;
- wskazuje trudności i swoje mocne strony;
- korzysta z informacji zwrotnej.

6. Elementy edukacji medialnej.

Uczeń:

- korzysta ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma i edukacyjnej strony internetowej;
- korzysta ze źródeł wiedzy podczas prostego projektu;
- odróżnia informacje o faktach od opinii;
- rozpoznaje reklamę, reklamę społeczną, plakat lub mem jako przekaz mogący pełnić funkcję perswazyjną;
- wyjaśnia, do czego przekaz próbuje nakłonić odbiorcę;
- stosuje podstawowe zasady netykiety;
- wyjaśnia podstawowe znaczenie pojęcia uzależnienia od telefonu lub gier;
- planuje czas korzystania z urządzeń.

7. Praktyki lekturowe.

Uczeń:

- wybiera tekst prozatorski lub komiks zgodnie z zainteresowaniami;
- uzasadnia wybór za pomocą prostych argumentów;
- dzieli się pierwszymi wrażeniami z przeczytanego tekstu;
- czyta dłuższe teksty wybrane wspólnie przez nauczyciela i uczniów;
- rozpoznaje w lekturach zagadnienia dotyczące domu, rodziny, przyjaźni, emocji, relacji rówieśniczych, przyrody, różnorodności lub wspólnoty;
- zna treść omawianych baśni i legend ważnych dla kultury regionalnej, narodowej, europejskiej lub światowej;
- wypowiada się o poznanych filmach, przedstawieniach, obrazach, rzeźbach, utworach muzycznych i komiksach.

8. Doświadczenia edukacyjne.

Uczeń:

- uczestniczy w spektaklu lub innym wydarzeniu kulturalnym i przedstawia swoje wrażenia;
- wykonuje przydzielone zadanie podczas tworzenia spektaklu lub słuchowiska;
- uczestniczy w projekcie związanym z lekturą, np. tworzy element gry, okładkę, komiks;
- przestrzega ustalonych zasad współpracy.

Ocena dobra

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto pracuje samodzielnie i poprawnie.

1. Komunikacja.

Uczeń:

- nawiązuje do wypowiedzi innych osób;
- świadomie dobiera rodzaje wypowiedzeń;
- dostosowuje słownictwo i sposób wypowiedzi do odbiorcy;
- poprawnie komunikuje się w sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych;
- przedstawia doświadczenia i zainteresowania w spójnej wypowiedzi;
- wyraża potrzeby i emocje w sposób zrozumiały oraz zgodny z zasadami etykiety;
- przedstawia swoje stanowisko i je uzasadnia;
- rozpoznaje wpływ komunikatu niewerbalnego na znaczenie wypowiedzi;
- określa nadawcę, odbiorcę, intencję i sytuację komunikacyjną.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- omawia różnice między literaturą, teatrem, sztuką plastyczną i komiksem;
- przedstawia uzasadnioną propozycję odczytania tekstu literackiego, komiksu lub spektaklu;
- odwołuje się do zadań twórców przedstawienia teatralnego;
- rozpoznaje intencję nadawcy;
- wyjaśnia funkcję dialogu w tekście;
- nazywa reakcje czytelnicze i wskazuje środki, które je wywołują;
- odróżnia autora od narratora lub osoby mówiącej;
- omawia rolę narratora;
- ustala kolejność zdarzeń i wyjaśnia ich wzajemną zależność;
- wyjaśnia znaczenie elementów realistycznych i fantastycznych;
- odczytuje przesłanie utworu;
- omawia elementy świata przedstawionego;
- porównuje i ocenia bohaterów;
- wyjaśnia znaczenie przenośne wyrazów;
- wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio;
- rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich podstawowe oddziaływanie;
- wyjaśnia funkcję wersu, strofy, rymu i refrenu;
- czyta głośno płynnie, stosując pauzę i właściwą intonację;
- rozpoznaje charakterystyczne cechy baśni, legendy, opowiadania i komiksu;
- funkcjonalnie stosuje poznane pojęcia.

3. Świadomość języka.

Uczeń:

- poprawnie rozpoznaje poznane części mowy;
- stosuje prawidłowe formy rzeczowników, przymiotników i czasowników;
- określa ich poznane kategorie gramatyczne;
- wyjaśnia funkcję przymiotnika i przysłówka w wypowiedzi;
- poprawnie zapisuje bezokoliczniki;
- stosuje zróżnicowane słownictwo służące do opisywania, oceniania oraz wyrażania emocji;
- świadomie dobiera typ wypowiedzenia do intencji;
- rozpoznaje zdania i równoważniki zdań;
- poprawnie stosuje poznane znaki interpunkcyjne;
- wyjaśnia znaczenie wyrazów na podstawie kontekstu;
- wzbogaca tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi;
- poprawnie stosuje poznane przysłowia i związki frazeologiczne;
- objaśnia ich znaczenie dosłowne i metaforyczne;
- odczytuje różne znaczenia wyrazu wieloznacznego w zależności od kontekstu;
- świadomie stosuje poznane reguły ortograficzne;
- wykorzystuje wiedzę o odmianie, wymianie głosek i sylabach podczas zapisywania wyrazów;
- odnajduje i poprawia własne błędy.

4. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń:

- tworzy samodzielnie czytelną notatkę na podstawie jednego źródła;
- formułuje rzeczowe pytania do tekstu;
- sporządza poprawny plan ramowy;
- tworzy wypowiedzi użytkowe zgodne z ich przeznaczeniem;
- dostosowuje formę listu lub wiadomości do odbiorcy;
- opowiada zdarzenia w logicznej i chronologicznej kolejności;
- wnioskuje o cechach charakteru bohatera na podstawie jego zachowania;
- pisze opowiadanie z poprawnie zapisanym dialogiem;
- nadaje wypowiedzi logiczną kompozycję;
- stosuje akapity zgodnie z podziałem treści;
- dba o spójność, poprawność i estetykę tekstu;
- dokonuje częściowej autokorekty.

5. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości.

Uczeń:

- omawia wartości obecne w tekstach kultury;
- wskazuje wartości ważne dla siebie i uzasadnia wybór;
- wyjaśnia konsekwencje postępowania zgodnego lub niezgodnego z wartościami;
- porównuje postawy bohaterów z rzeczywistymi postawami;
- aktywnie uczestniczy w pracy zespołowej;
- wywiązuje się z przyjętej roli;
- ocenia efekty własnego uczenia się;
- wyciąga wnioski z informacji zwrotnej;
- podejmuje działania służące poprawie wyników.

6. Elementy edukacji medialnej.

Uczeń:

- samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w źródłach tradycyjnych i cyfrowych przeznaczonych dla dzieci;
- odróżnia fakty od opinii i uzasadnia swoje stanowisko;
- wskazuje autora lub nadawcę komunikatu;
- dostrzega podstawowe oznaki niewiarygodności źródła;
- analizuje prostą reklamę, plakat, mem lub reklamę społeczną;
- wyjaśnia, w jaki sposób przekaz może wpływać na odbiorcę;
- przestrzega zasad netykiety;
- wyjaśnia zagrożenia wynikające z nadmiernego korzystania z telefonu, komputera i gier;
- wskazuje sposoby ograniczania negatywnych skutków pracy z urządzeniami cyfrowymi.

7. Praktyki lekturowe.

Uczeń:

- uzasadnia wybór lektury, odwołując się do zainteresowań lub tematyki utworu;
- czyta systematycznie;
- przedstawia i uzasadnia swoje pierwsze wrażenia;
- wypowiada się o bohaterach, wydarzeniach i problematyce utworu;
- dostrzega w tekstach zagadnienia bliskie własnym doświadczeniom;
- przedstawia treść baśni i legend;
- omawia wybrane krótkie teksty narracyjne i liryczne;
- wyjaśnia treści zawarte w *Mazurku Dąbrowskiego* jako symbolu narodowym;
- porównuje utwór literacki z jego adaptacją filmową, przedstawieniem teatralnym lub przekładem intersemiotycznym (obrazem czy komiksem);
- rekomenduje przeczytany tekst innej osobie.

8. Doświadczenia edukacyjne.

Uczeń:

- aktywnie uczestniczy w odbiorze wydarzenia kulturalnego;
- opisuje swoje wrażenia i wskazuje wybrany element wydarzenia;
- współtworzy adaptację tekstu;
- wnosi własny pomysł do projektu związanego z lekturą;
- uczestniczy w planowaniu projektu czytelniczego.

Ocena bardzo dobra

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz pracuje sprawnie, świadomie i samodzielnie.

1. Komunikacja.

Uczeń:

- aktywnie słucha rozmówcy i trafnie reaguje na jego wypowiedź;
- podtrzymuje rozmowę i porządkuje jej przebieg;
- tworzy precyzyjne wypowiedzi zgodnie z intencją;
- trafnie dostosowuje styl, ton i formę do odbiorcy oraz sytuacji;
- jasno komunikuje potrzeby i emocje;
- wyraża stanowisko i uzasadnia je uporządkowanymi argumentami;
- stosuje zasady kultury języka w czasie dyskusji;
- trafnie rozpoznaje intencję, wypowiedzianą wprost bądź pośrednio;
- analizuje wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi;
- rozpoznaje zależność między komunikatem werbalnym i niewerbalnym.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- uzasadnia sposób odczytania utworu literackiego, komiksu lub spektaklu;
- określa główną myśl tekstu, odczytuje jego sensy przenośne;
- określa i wyjaśnia, jakie zabiegi wywołują śmiech, wzruszenie, strach lub zaciekawienie;
- analizuje rolę narratora;
- wyjaśnia zależności między wydarzeniami w porządku przyczynowo-skutkowym;
- omawia funkcję elementów realistycznych i fantastycznych w tekście;
- samodzielnie formułuje przesłanie utworu;
- ocenia postawy bohaterów w odniesieniu do uniwersalnych wartości;
- wyjaśnia znaczenia przenośne i ich funkcję w tekście;
- wyciąga wnioski z informacji wyrażonych pośrednio;
- interpretuje treści zawarte w komiksie, na fotografii, plakacie i w przekazie cyfrowym;

- wyjaśnia funkcję epitetu, porównania, metafory i wyrazu dźwiękonaśladowczego w utworze;
- świadomie wykorzystuje pauzę, intonację, tempo i barwę głosu podczas czytania;
- wykorzystuje znajomość cech gatunkowych podczas interpretacji tekstu;
- swobodnie posługuje się wszystkimi pojęciami przewidzianymi dla klasy IV.

3. Świadomość języka.

Uczeń:

- sprawnie rozpoznaje poznane części mowy i ich funkcje;
- poprawnie stosuje formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- wyjaśnia zależność między rzeczownikiem a przymiotnikiem oraz czasownikiem a przysłówkiem;
- buduje zróżnicowane zdania pojedyncze i złożone;
- wykorzystuje różne typy wypowiedzeń zgodnie z celem wypowiedzi;
- poprawnie określa podmiot i orzeczenie oraz ich funkcję w wypowiedzeniu;
- sprawnie rozpoznaje zdania, równoważniki zdań oraz wypowiedzenia pojedyncze i złożone;
- samodzielnie korzysta ze słowników;
- rozpoznaje i wykorzystuje znaczenie dosłowne, przenośne i wieloznaczne wyrazów;
- stosuje poprawną interpunkcję;
- dokonuje skutecznej autokorekty, korzystając również z odpowiednich słowników.

4. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń:

- samodzielnie wybiera funkcjonalną formę notatki i ujmuje w niej wszystkie najważniejsze informacje;
- świadomie dostosowuje wypowiedź do odbiorcy;
- tworzy uporządkowaną relację z wydarzeń;
- formułuje opinię i uzasadnia ją kilkoma argumentami lub przykładami;
- tworzy rozbudowane i uporządkowane opisy;
- charakteryzuje bohatera na podstawie zachowania i postaw;
- tworzy spójne i logiczne opowiadanie z dialogiem;
- wykorzystuje w opowiadaniu elementy opisu i zabiegi dynamizujące akcję;
- tworzy wiersz lub scenkę komiksową na zadany temat samodzielnie i kreatywnie;
- buduje dłuższe wypowiedzi złożone z funkcjonalnych części: wstępu, rozwinięcia i zakończenia;
- dba o spójność stylistyczną;

- samodzielnie poprawia tekst pod względem językowym, ortograficznym, interpunkcyjnym i kompozycyjnym.

5. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości.

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie uniwersalnych wartości dla życia jednostki i wspólnoty;
- uzasadnia, które wartości są szczególnie ważne dla niego oraz wspólnoty, do której przynależy;
- analizuje konsekwencje wyborów bohaterów i osób rzeczywistych;
- ocenia zachowania, odnosząc się do systemu uniwersalnych wartości;
- omawia znaczenie wspólnot dla rozwoju człowieka;
- planuje konkretne działania służące doskonaleniu.

6. Elementy edukacji medialnej.

Uczeń:

- sprawnie korzysta z kilku odpowiednich źródeł informacji;
- porównuje podstawowe informacje znalezione w różnych miejscach;
- uzasadnia, dlaczego dane źródło uważa za wiarygodne;
- rozpoznaje sposób językowego formułowania opinii;
- analizuje reklamę, w tym reklamę społeczną oraz plakat lub mem;
- omawia funkcję hasła, obrazu;
- wyjaśnia mechanizm perswazji w różnych przekazach;
- wskazuje możliwy wpływ przekazu na uświadamianie potrzeb i podejmowane decyzje.

7. Praktyki lekturowe.

Uczeń:

- szczegółowo uzasadnia wybór lektury;
- samodzielnie planuje proces czytania i systematycznie realizuje plan;
- przedstawia wrażenia z lektury;
- rozmawia o problematyce dłuższych tekstów;
- odnosi sytuacje bohaterów do własnych doświadczeń i obserwacji;
- wyjaśnia kulturowe znaczenie omawianych baśni i legend;
- interpretuje krótkie teksty narracyjne i liryczne w zakresie poznanym na zajęciach;
- wyjaśnia rolę *Mazurka Dąbrowskiego* jako hymnu Polski dla wspólnoty narodowej;
- porównuje różne sposoby przedstawienia tego samego tematu w literaturze, teatrze, filmie, malarstwie, rzeźbie, muzyce lub komiksie;
- przygotowuje przemyślaną rekomendację czytelniczą.

8. Doświadczenia edukacyjne.

Uczeń:

- świadomie uczestniczy w wydarzeniu kulturalnym;
- formułuje i uzasadnia opinię o wydarzeniu;
- aktywnie współtworzy spektakl lub słuchowisko;
- proponuje rozwiązania dotyczące adaptacji tekstu;
- twórczo realizuje projekt związany z lekturą;
- aktywnie współorganizuje działanie promujące czytelnictwo;
- ocenia efekty pracy grupy, własny wkład oraz obszary wymagające poprawy.

Ocena celująca

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, pracuje w sposób twórczy, dojrzały i samodzielny.

1. Komunikacja.

Uczeń:

- prowadzi rozmowę w sposób empatyczny, odpowiedzialny i świadomy;
- dostosowuje wypowiedź do zmieniającej się sytuacji;
- precyzyjnie dobiera rodzaje wypowiedzeń do celu wypowiedzi;
- formułuje przekonujące i uporządkowane wypowiedzi;
- trafnie łączy komunikaty werbalne z niewerbalnymi;
- prezentuje swoje potrzeby, emocje i stanowisko bez naruszania granic innych osób;
- prezentuje swoje stanowisko w dyskusji, zachowując zasady etykiety językowej i rozumie odmienne stanowisko rozmówcy;
- ocenia skuteczność własnej komunikacji;
- wykorzystuje umiejętności komunikacyjne podczas pracy twórczej, zespołowej i projektowej.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- przedstawia oryginalną, spójną i przekonującą oraz uzasadnioną propozycję odczytania tekstu;
- dostrzega więcej niż jeden możliwy sposób rozumienia utworu;
- wyjaśnia, jak forma dzieła wpływa na jego znaczenie;
- samodzielnie analizuje rolę twórców spektaklu;
- formułuje trafne wnioski wynikające z informacji pośrednich;
- interpretuje działania i motywacje bohaterów;

- ocenia zachowanie postaci w odniesieniu do uniwersalnych wartości i uzasadnia motywację działań bohaterów;
- dostrzega związki między tekstem a własnym doświadczeniem lub innym poznanym tekstem kultury;
- wnikliwie omawia funkcję środków stylistycznych;
- porównuje oddziaływanie słowa, obrazu, gestu i dźwięku;
- interpretuje głosowo tekst;
- sprawnie i celowo wykorzystuje terminy literackie i językowe.

3. Świadomość języka.

Uczeń:

- świadomie wykorzystuje wiedzę gramatyczną do osiągania określonych celów;
- celowo różnicuje słownictwo i składnię;
- trafnie wykorzystuje synonimy, antonimy, frazeologizmy, przysłowia i znaczenia przenośne;
- samodzielnie rozwiązuje problemy językowe przy użyciu słowników;
- bezbłędnie lub niemal bezbłędnie stosuje poznane reguły ortograficzne i interpunkcyjne;
- potrafi wyjaśnić zastosowaną zasadę ortograficzną i interpunkcyjną;
- przeprowadza wieloetapową redakcję własnej wypowiedzi;
- wykorzystuje wiedzę językową również w nowych, nietypowych zadaniach.

4. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń:

- tworzy syntetyczne i przejrzyste notatki;
- formułuje pytania pogłębiające rozumienie tekstu;
- tworzy wypowiedzi użytkowe wyróżniające się funkcjonalnością i pomysłowością;
- buduje wieloaspektowe, logicznie uporządkowane uzasadnienie opinii;
- przewiduje możliwe odmienne stanowisko i rzeczowo się do niego odnosi;
- tworzy oryginalne opisy i opowiadania;
- świadomie kształtuje przebieg wydarzeń, wprowadza dialogi, opis bohaterów, przestrzeni, za pomocą odpowiednich środków językowych buduje nastrój;
- eksperymentuje z formą wiersza, komiksu lub opowiadania;
- zachowuje spójność i czytelność przekazu;
- samodzielnie redaguje, poprawia i udoskonala wypowiedź;
- wykorzystuje własne teksty do inicjowania działań twórczych lub społecznych.

5. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości.

Uczeń:

- samodzielnie stawia pytania dotyczące wartości, odpowiedzialności i wspólnoty;
- rozważa problem z kilku perspektyw;
- uzasadnia własne stanowisko, szanując odmienne zdanie;
- dostrzega złożoność decyzji bohaterów i ludzi w sytuacjach rzeczywistych;
- dokonuje pogłębionej autorefleksji;
- samodzielnie planuje dalszy rozwój;
- konsekwentnie realizuje wyznaczone cele;
- traktuje błędy jako źródło informacji o dalszym uczeniu się.

6. Elementy edukacji medialnej.

Uczeń:

- samodzielnie dobiera źródła odpowiednie do celu;
- porównuje i ocenia wiarygodność źródeł wiedzy;
- uzasadnia wybór źródła;
- rozpoznaje różnice między faktem, opinią i sugestią;
- analizuje, w jaki sposób język, obraz i emocje oddziałują na odbiorcę;
- wskazuje ukryte cele przekazu perswazyjnego;
- samodzielnie tworzy komunikat o charakterze informacyjnym lub perswazyjnym;
- proponuje działania zwiększające bezpieczeństwo cyfrowe grupy;
- inicjuje rozmowę lub działanie dotyczące higieny cyfrowej.

7. Praktyki lekturowe.

Uczeń:

- wykazuje trwałe zainteresowanie czytaniem;
- samodzielnie poszerza wybór tekstów prozatorskich i komiksowych;
- formułuje samodzielne, pogłębione opinie o przeczytanych utworach;
- wykorzystuje przeczytane teksty podczas interpretowania nowych utworów;
- twórczo zestawia motywy, postacie lub problemy występujące w różnych tekstach;
- traktuje lekturę jako sposób poznawania siebie, ludzi i świata;
- inicjuje rozmowy o książkach;
- tworzy oryginalne rekomendacje;
- podejmuje działania zachęcające innych do czytania;
- ocenia własne nawyki czytelnicze, planuje dalszy rozwój swojego czytelnictwa.

8. Doświadczenia edukacyjne.

Uczeń:

- wykorzystuje udział w wydarzeniu kulturalnym do pogłębionej refleksji lub działania twórczego;
- inicjuje rozwiązania podczas przygotowywania spektaklu lub słuchowiska;
- twórczo adaptuje tekst do nowej formy;
- proponuje oryginalną koncepcję projektu związanego z lekturą;
- świadomie dostosowuje treść, formę działań do potrzeb odbiorców;
- inicjuje lub współkoordynuje projekt czytelniczy;
- pomaga rozdzielić zadania z uwzględnieniem możliwości członków grupy;
- ocenia przebieg i rezultat działania;
- formułuje wnioski przydatne przy realizacji kolejnych projektów.

(na podstawie materiałów GWO)

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów zaplanowane przez nauczyciela:

- bieżące odpowiedzi ustne (opowiadanie odtwórcze, dialog, formułowanie pytań i odpowiedzi),
- sprawdzian pisemny po omówieniu każdej lektury obowiązkowej,
- wypracowanie po omówieniu każdej lektury obowiązkowej, po wprowadzeniu nowej formy wypowiedzi oraz w celu doskonalenia umiejętności redagowania poznanych wcześniej form wypowiedzi pisemnych,
- test sprawdzający znajomość treści każdej lektury przed jej omówieniem,
- kartkówki z zakresu nauki o języku – po omówieniu poszczególnych zagadnień gramatycznych,
- dyktanda ortograficzne – co najmniej dwa w miesiącu,
- recytacja jednego tekstu z pamięci w roku,
- projekty edukacyjne, prace plastyczne i inne prace wykonywane przez uczniów,
- praca w grupach,
- prezentacje indywidualne i grupowe,
- opracowanie i wykonanie pomocy dydaktycznych,
- udział w konkursach, olimpiadach, debatach.

Dopuszcza się możliwość stosowania innych sposobów sprawdzania osiągnięć edukacyjnych wynikających ze specyfiki lekcji języka polskiego.

Warunki i tryb podwyższania rocznej oceny klasyfikacyjnej z języka polskiego

1. Na tydzień przed posiedzeniem klasyfikacyjnym Rady Pedagogicznej nauczyciel informuje uczniów o przewidywanych ocenach rocznych z języka polskiego.
2. W ciągu 2 dni uczeń lub jego rodzice / opiekunowie prawni mogą zwrócić się do nauczyciela z wnioskiem o ustalenie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z języka polskiego.
3. Prośba może być wyrażona ustnie lub w formie pisemnej.
4. Nauczyciel jest zobowiązany dokonać analizy zasadności wniosku w oparciu o zgromadzoną dokumentację. Na podstawie tej analizy może ocenę podwyższyć lub utrzymać.
5. Nauczyciel może przed zebraniem klasyfikacyjnym Rady Pedagogicznej dokonać sprawdzenia wiedzy i umiejętności ucznia w wybranej formie / wybranych formach stosowanych przez siebie, w zakresie, który uzna za konieczny.
6. Ustalona ocena nie może być niższa od przewidywanej.
7. Ustalona w ten sposób ocena jest ostateczna w tym trybie postępowania.

8. Do ubiegania się o ocenę wyższą niż przewidywana nie ma prawa uczeń, który:

- nie przeczytał lektur obowiązkowych,
- świadomie uchylał się od pisania testów, sprawdzianów i kartkówek w terminach ustalonych przez nauczyciela,
- nie zgłaszał chęci poprawy ocen ani nie nadrabiał zaległości w terminach wyznaczonych przez nauczyciela.

Jolanta Rapacz